

2. Битяк Ю.П. Административное право Украины. Общая часть : [учебное пособие] / Ю.П. Битяк, В.В. Зуй. – Х. : ООО «Одиссей», 1999. – 224 с.
3. Бояринцева М.А. Адміністративно-правовий статус громадянина України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / М.А. Бояринцева. – К., 2005. – 20 с.
4. Курінний Є.В. Предмет і об'єкт адміністративного права України / Є.В. Курінний. – Дніпропетровськ : «Ліра ЛТД», 2004. – 340 с.
5. Про закордонних українців : Закон України від 04.03.2004 року // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 25 – Ст. 343 (із змінами, внесеними згідно із Законом від 09.02.2012. – ВВР. – 2012. – № 39. – Ст. 473).
6. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21 лютого 2014 р. // Офіційний вісник. – 2014. – № 19. – Ст. 583).
7. Про затвердження Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2015 року : Постанова КМУ від 18.07.2012р. № 682-2012-п [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
8. Степаненко К.В. Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод громадян України за кордоном : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / К.В. Степаненко ; Дніпропетровський державний ун-т внутрішніх справ. – Дніпропетровськ, 2009. – 228 с.
9. Лиска І.Г. Конституційно-правовий статус закордонних українців : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / І.Г. Лиска. – К., 2012. – 20 с.

ТРИГУБЕНКО С. М.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного,
кримінального права та процесу
(Міжнародний університет бізнесу і права)

УДК 321.12

ВЗАЄМОДІЯ МІНІСТЕРСТВА АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ З ІНШИМИ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Стаття присвячена взаємодії Міністерства аграрної політики та продовольства України з іншими органами виконавчої влади, а також розподілу власних повноважень щодо впливу на агропромисловий комплекс.

Ключові слова: органи виконавчої влади, міністерство, взаємодія, повноваження.

Статья посвящена взаимодействию Министерства аграрной политики и продовольствия Украины с другими органами исполнительной власти, а также распределению властных полномочий в отношении воздействия на агропромышленный комплекс.

Ключевые слова: органы исполнительной власти, министерство, взаимодействие, полномочия.

The article is devoted to the interaction of the Ministry of agrarian policy and food of Ukraine with other bodies of Executive power and the distribution of power in relation to the impact on agriculture.

Key words: government authorities, ministries, interaction, powers.

Вступ. Розбудова демократичної правової держави в Україні потребує чіткого наукового обґрунтування організаційно-функціональної структури державного управління, яка б сприяла встановленню точного визначення її складових елементів та взаємодій. Адже нерозвиненість, невідповідність функцій управління та слабка корелятивність органів влади із сучасними реаліями на попередньому етапі призвела не лише до поглиблення диспропорцій та загострення економічних і соціальних проблем, а й до суттєвої суспільно-політичної дезінтеграції держави [1, с. 13].

Постановка завдання. У численних працях провідних вітчизняних науковців досліджені основні методологічні засади взаємодії владних структур на сучасному етапі розвитку українського суспільства (В.Б. Авер'янов, В.Д. Бакуменко, О.М. Бандурка, А.О. Білоус, І.М. Варзар, В.М. Князев, В.Г. Кремень, В.М. Литвин, В.І. Луговий, О.А. Машков, І.Ф. Надольний, Н.Р. Нижник, О.Ю. Оболенський, М.І. Пірен, А.М. Пойченко, М.О. Пухтинський, В.А. Ребкало, П.К. Ситник, В.А. Скуратівський, С.О. Телешун, В.П. Тронь, Л.Є. Шкляр, В.В. Цветков, В.Г. Яцуба та інші).

Праці цих вчених дозволили окреслити основні аспекти взаємодії органів виконавчої влади та дійти висновку про недостатню дослідженість питання в такому формулюванні, як взаємодія Міністерства аграрної політики та продовольства України з іншими органами виконавчої влади, що підкреслює актуальність наукового пошуку у цьому напрямі.

Аналіз наукових праць у галузі адміністративного права дає можливість дійти висновку про певну дослідженість питання взаємодії Органів внутрішніх справ України з іншими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Разом із тим помічаємо недостатню дослідженість питання взаємодії Міністерства аграрної політики та продовольства України з іншими органами виконавчої влади, що підтверджує актуальність нашого дослідження.

Результати дослідження. Особливої актуальності набуває питання взаємодії Міністерства аграрної політики та продовольства України (далі – Мінагрополітики України) з іншими органами виконавчої влади в процесі євроінтеграції нашої держави, реалізації декларативних, поки що, положень Конституції України.

Як відзначає І.В. Арістова, кардинальне реформування конституційних, політичних, соціально-економічних основ української державності без соціальних, національних та релігійних конфліктів, які спроможні породити реальну загрозу територіальній цілісності країни, можливе тільки за умови постійної тісної взаємодії влади й суспільства на основі порозуміння, взаємоповаги й ділового партнерства. Для забезпечення такої взаємодії насамперед необхідні постійна інформаційна взаємодія між владою й суспільством, створення відкритого інформаційного простору, без якого неможливе формування демократичного громадянського суспільства [2, с. 115].

Так, у дисертаційному дослідженні О.Г. Яреми розкрито основні погляди на поняття «взаємодія» науковців, зокрема М.П. Бажана. Значущість поняття взаємодії в розглянутій сфері суспільного життя, на думку М.П. Бажана, обумовлює необхідність його дослідження. Взаємодія – одна із загальних форм взаємозв'язку між явищами, суть яких полягає у зворотному впливі одного предмета чи явища на інше. Вона відбувається в просторі й часі і є специфічною для кожної з форм руху матерії [3, с. 213]. У науковій літературі взаємодія розглядається як одна з основних філософських категорій, що відображає процеси впливу різних об'єктів один на одного, їхню взаємну обумовленість і зміну стану або взаємоперехід, а також заснування одного об'єкта за допомогою іншого, обміну інформаційними потоками. Властивості об'єкта можуть проявитися і бути пізнаними тільки у взаємодії з іншими об'єктами, що створює відповідну систему. Розкриття ж змісту будь-якої системи припускає пізнання її сутності, внутрішніх взаємозв'язків, взаємодії її із зовнішнім середовищем. Система визначається як комплекс елементів, що перебувають у взаємодії. Із цього випливає, що системи в ізолюваному виді (поза зв'язками із суміжними системами й середовищем функціонування) фактично не існує. Не можна забувати й про те, що елементи системи повинні перебувати в причинно-на-

слідковому зв'язку між собою та із системою в цілому й бути інформаційно самостійними та незалежними, що простежуємо у випадку територіальних та транспортних органів внутрішніх справ [4, с. 84].

Як зазначає О.Г. Ярема, у тлумачному словнику сучасної української мови поняття «взаємодія» визначається як взаємний зв'язок між предметами дії, а також погоджена дія між ким-, чим-небудь [5, с. 185]. Взаємодіяти – це перебувати у зв'язку, взаємно виявляти дію або погоджено взаємно діяти, бути у взаємодії. У філософському енциклопедичному словнику взаємодія визначається як взаємозв'язок двох явищ, їх зумовленість один одним, погодженість дій, а також як взаємна підтримка [6, с. 76].

Дослідження процесу взаємодії органів виконавчої влади потребує визначення організаційних та процедурних питань взаємодії, а також механізму взаємодії та обміну інформацією, періодичність її подання.

А тому в площині досліджуваного питання чільне місце посідає саме інформаційна політика органів державної виконавчої влади як засіб реалізації процесу взаємодії.

Так на думку І.В. Арістової, державна інформаційна політика, яка повинна адекватно й динамічно відображати весь комплекс інтересів та пріоритетів суспільства в інформаційній сфері, що змінюються в процесі його життєдіяльності, на сьогодні повинна бути однією з основних складових державної політики, яка багато в чому визначає темпи й рівень його розвитку, а також право займати гідне місце у світовому співтоваристві. Вважаємо, що в перспективі саме державна інформаційна політика буде визначати стратегічний курс держави – створення багатополярного світу в Європі з урахуванням національних інтересів [7, с. 212].

Відомо, що політика держави може бути визначена як стратегічний курс держави. Вона має три види діяльності: вироблення курсу політики, вибір цього курсу, реалізація цього курсу, що вибраний [8, с. 255]. Відповідно, інформаційна політика держави – це стратегічний курс держави в інформаційній сфері. Реалізація державної інформаційної політики здійснюється за допомогою механізму держави урядом [7, с. 75].

Державна інформаційна політика повинна базуватися в найближчий час на нових пріоритетах. Їх можна згрупувати до п'яти ключових і трьох забезпечувальних напрямів. До ключових, на думку І.В. Арістової, слід віднести такі:

- 1) створення умов для зростання інформаційної індустрії;
- 2) покращення доступу населення до інформаційної інфраструктури та мережевих послуг;
- 3) створення умов для розвитку базових навичок щодо використання можливостей, які надаються інформаційним суспільством;
- 4) підтримка наукових досліджень та соціально значущих застосувань ІКТ;
- 5) розвиток інформаційно-телекомунікаційних систем та формування інформаційних ресурсів в інтересах державного управління [7, с. 79–82].

Саме на реалізацію зазначених вище положень та з метою забезпечення оперативного реагування центральних та місцевих органів виконавчої влади на звернення громадян, підприємств, установ та організацій, суб'єктів підприємницької діяльності, органів місцевого самоврядування, що надходять на урядову телефонну «гарячу лінію», Кабінетом Міністрів України була прийнята Постанова «Про взаємодію органів виконавчої влади та державної установи «Урядовий контактний центр»» [9] від 12 серпня 2009 року № 898, якою встановлено Порядок взаємодії органів виконавчої влади та державної установи «Урядовий контактний центр» із забезпечення оперативного реагування на звернення, що надходять на урядову телефонну «гарячу лінію».

Цей Порядок визначає механізм взаємодії органів виконавчої влади та державної установи «Урядовий контактний центр» із забезпечення оперативного розгляду звернень громадян, підприємств, установ та організацій, суб'єктів підприємницької діяльності, органів місцевого самоврядування (заявники), що надходять на урядову телефонну «гарячу лінію».

У свою чергу державна установа «Урядовий контактний центр» та органи виконавчої влади спрямовують свою діяльність на забезпечення оперативного розгляду звернень, що на-

дійшли на урядову телефонну «гарячу лінію», та вжиття заходів для вирішення порушених у них питань і задоволення законних прав та інтересів заявників. Центр приймає й реєструє звернення, розподіляє відповідно до компетенції органів виконавчої влади та здійснює моніторинг їх розгляду.

Із цією метою кожному органу виконавчої влади надається індивідуальний код доступу до бази даних. У кожному органі виконавчої влади визначається посадова особа на рівні заступника керівника, яка відповідає за забезпечення оперативного розгляду звернень [9].

Резюмуючи викладене вище, робимо висновок про вдалі спроби законодавця врегулювати питання взаємодії органів виконавчої влади шляхом створення та регламентації діяльності державної установи «Урядовий контактний центр».

Наступним галузевим нормативно-правовим актом, що покликаний впорядкувати питання взаємодії Міністерства аграрної політики та продовольства України з іншими органами виконавчої влади, спрямований на забезпечення узгодженості, планомірності та цілісності формування державної політики, а також ефективності її реалізації, є Наказ Мінагрополітики України «Про затвердження Порядку взаємодії Міністерства аграрної політики та продовольства України з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України» [10] (далі – Порядок), прийнятий відповідно до статті 18 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» [11], пункту 1 параграфу 37 глави 3 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року № 950, пункту 10 Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України [12], затвердженого Указом Президента України від 23 квітня 2011 року № 500, з метою забезпечення спрямування й координації центральних органів виконавчої влади.

Цей Порядок визначає:

– організаційні та процедурні питання взаємодії Мінагрополітики України з Державною ветеринарною та фітосанітарною службою України, Державним агентством земельних ресурсів України, Державним агентством лісових ресурсів України, Державним агентством рибного господарства України та Державною інспекцією сільського господарства України в процесі формування та реалізації державної політики у відповідних сферах;

– механізм взаємодії та обміну інформацією, періодичність її подання між Міністерством і центральними органами виконавчої влади (далі – ЦОВВ), діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України.

Основною формою взаємодії, як вбачається, є підготовка проектів нормативно-правових актів, а також погодження проектів нормативно-правових актів, розроблених іншими центральними органами виконавчої влади.

Процес підготовки проектів нормативно-правових актів розпочинається з того, що ЦОВВ надсилає Мінагрополітики України супровідним листом проект нормативно-правового акта разом із пакетом документів, передбачених законодавством, для його опрацювання структурними підрозділами Мінагрополітики України та погодження міністром. Відповідальний за взаємодію з ЦОВВ у Мінагрополітики України є департамент або самостійний структурний підрозділ центрального апарату Мінагрополітики України, якому було доручено опрацювання проекту нормативно-правового акта, доводить до відома ЦОВВ позицію міністра щодо проекту нормативно-правового акта, розробленого ЦОВВ, шляхом надсилання листа та в разі відсутності зауважень – завізованого міністром проекту нормативно-правового акта.

У разі наявності зауважень чи пропозицій до поданого ЦОВВ проекту нормативно-правового акта він повертається ЦОВВ для доопрацювання. ЦОВВ враховує зауваження та пропозиції Мінагрополітики України та повторно подає доопрацьований проект нормативно-правового акта на погодження до Мінагрополітики України.

Погоджений із заінтересованими органами проект нормативно-правового акта разом із пакетом документів, передбачених законодавством, та проектом супровідного листа ЦОВВ

подає до Мінагрополітики для внесення його на розгляд відповідного органу, проект акта якого розроблено ЦОВВ.

Процес взаємодії Мінагрополітики України з іншими органами виконавчої влади, особливо з питань підготовки проектів нормативно-правових актів, вимагає чіткого визначення часових проміжків у вирішенні тих чи інших організаційних питань. Так, згідно з пунктом 2.14 Порядку [10] ЦОВВ щотижня надає Мінагрополітики України інформаційну довідку з детальною та об'єктивною інформацією щодо стану підготовки (погодження) проектів нормативно-правових актів, відповідальним виконавцем яких визначено ЦОВВ.

У випадку, коли проект нормативно-правового акта розроблений іншим органом виконавчої влади, ЦОВВ опрацює проект нормативно-правового акта, що надійшов на погодження до ЦОВВ як до заінтересованого органу, та подає його до Мінагрополітики України для опрацювання та погодження міністром. Погодження ЦОВВ проекту нормативно-правового акта без урахування позиції міністра не допускається.

Беручи до уваги той факт, що взаємодія на належному рівні може бути забезпечена шляхом обміну інформацією між органами виконавчої влади, та враховуючи важливість достовірності та актуальності такої інформації в процесі її обміну, першочерговим є визначення порядку такого обміну. Цьому питанню й присвячено Розділ VIII Порядку [10].

Так, із метою забезпечення належної, ефективної та дієвої взаємодії ЦОВВ подають до Мінагрополітики України:

а) проекти законів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, Мінагрополітики України, розроблені ЦОВВ та оформлені в установленому законодавством порядку;

б) проекти законів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, що надійшли на погодження до ЦОВВ як до заінтересованого органу, протягом двох робочих днів із дня їх надходження;

в) проект річного плану роботи ЦОВВ – до 20 грудня року, що передує звітному;

г) звіти про виконання планів роботи ЦОВВ та покладених на них завдань за попередній рік – до 10 січня поточного року;

д) інформацію про стан виконання актів законодавства, доручень Президента України, Прем'єр-міністра України, листів Кабінету Міністрів України та доручень міністра – шокварталу до 10-го числа місяця, що передує звітному;

е) інформацію за запитом Міністерства – у визначений термін;

є) проекти структури апарату ЦОВВ, проекти рішень про утворення, реорганізацію, ліквідацію територіальних органів ЦОВВ;

ж) подання щодо призначення на посади та звільнення з посад керівників та заступників керівників територіальних органів ЦОВВ.

І навпаки, Мінагрополітики України надає ЦОВВ:

а) завізовані міністром проекти нормативно-правових актів, розроблені ЦОВВ;

б) позицію міністра щодо проекту нормативно-правового акта, що надійшов на погодження до ЦОВВ як до заінтересованого органу;

в) погоджені міністром плани роботи ЦОВВ;

г) погоджені міністром проекти структури апарату ЦОВВ;

д) методичну та інформаційну допомогу, спрямовану на правильне застосування законодавства ЦОВВ, його територіальними органами, підприємствами, установами, організаціями, що належать до сфери управління ЦОВВ;

е) практичну допомогу у вирішенні проблем, пов'язаних із виконанням завдань, що стоять перед ЦОВВ;

є) пропозиції щодо вдосконалення діяльності ЦОВВ, включаючи рекомендації стосовно поліпшення стану виконавської дисципліни в ЦОВВ.

Мінагрополітики України здійснює контроль за виконанням покладених на ЦОВВ та їхні територіальні органи, підприємства, установи та організації, що належать до сфери управління ЦОВВ, завдань та планів їхньої роботи, виконанням доручень Президента Украї-

ни, Прем'єр-міністра України, листів Кабінету Міністрів України, доручень міністра та дотриманням вимог Порядку [10].

Аналізуючи викладені вище положення, констатуємо, що в процесі здійснення контролю за виконанням покладених на ЦОВВ та їхні територіальні органи завдань, а також обміну інформацією, необхідної для узгодженої взаємодії органів виконавчої влади, надається практична допомога у вирішенні проблемних питань, що можуть виникнути в процесі виконання завдань та функцій, здійснюваних ЦОВВ.

Стосовно взаємодії Мінагрополітики України з Президентом України та Кабінетом Міністрів України, то тут слід відзначити наявність так званої «системи стримувань та противаг», яку у своїх дослідженнях описала О.Ф. Скакун. Така система знайшла прояв у тому, що Міністерство аграрної політики та продовольства України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується й координується Кабінетом Міністрів України. Як вбачається, чільне місце в організації діяльності Мінагрополітики України посідає саме Кабінет Міністрів України на чолі з Прем'єр-міністром України.

Мінагрополітики України очолює Міністр аграрної політики та продовольства України, якого призначає на посаду за поданням Прем'єр-міністра України й звільняє з посади Президент України. Міністр має першого заступника та заступника міністра – керівника апарату, які призначаються на посади за поданням Прем'єр-міністра України й звільняються з посад Президентом України [12].

Висновки. На нашу думку, саме наявність такої «системи» є запорукою демократичних засад у діяльності органів державної виконавчої влади України, забезпечення конституційних прав та свобод людини й громадянина.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко І.С. Оптимізація владно-управлінських відносин в умовах реформування політичної системи в Україні : дис. ... канд. юрид. наук / І.С. Бондаренко. – К., 2010. – 207 с.
2. Арістова І.В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти : [монографія] / І.В. Арістова ; за заг. ред. О.М.Бандурки. – Х. : Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2000. – 368 с.
3. Взаємодія // Українська радянська енциклопедія. Головна редакція української радянської енциклопедії : у 12 т. / редкол. : М.П. Бажан та ін. – 2-ге вид. – К. : УРЕ, 1978. – Т. 2. – С. 213.
4. Ярема О.Г. Адміністративно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ на залізничному транспорті у сфері охорони громадського порядку : дис. ... канд. юрид. наук / О.Г. Ярема. – Львів., 2008. – 226 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.
6. Філософський енциклопедичний словник / ред.-упоряд. В.І. Шинкарук. – К. : Арбіс, 2002. – 742 с.
7. Арістова І.В. Державна інформаційна політика та її реалізація в діяльності органів внутрішніх справ України: організаційно-правові засади : дис. ... докт. юрид. наук / І.В. Арістова. – Х., 2002. – 476 с.
8. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : [підручник] / О.Ф. Скакун. – пер. з рос. – Х. : Консум, 2001. – 656 с.
9. Про взаємодію органів виконавчої влади та державної установи «Урядовий контактний центр» : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.2009 р. № 898.
10. Про затвердження Порядку взаємодії Міністерства аграрної політики та продовольства України з центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України : Наказ від 27.02.2012 р. № 86.
11. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 38. – Ст. 385.
12. Про Міністерство аграрної політики та продовольства України : Указ Президента України від 23.04.2011 р. № 500/2011.

